

Nr 68.

Godkänd av första kammaren den 10 mars 1925.

Godkänd av andra kammaren den 10 mars 1925.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av väckt motion angående beredande av möjlighet för obotligt sjuk prästman att före 65-årsåldern komma i åtnjutande av emeritilön.

(Bankoutskottets utlåtande nr 20.)

Till Konungen.

I en inom riksdagen väckt motion har hemställts, »att riksdagen ville besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande möjligheten för obotligt sjuk prästman att före 65-årsåldern komma i åtnjutande av emeritilön och för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda».

Enligt lagen om emeritilöner för präster den 9 december 1910, 1 §, må sådana löner under de villkor och bestämmelser, som i lagen stadgas, från kyrkofonden utgå till vissa ordinarie och extra ordinarie präster. Med iakttagande därav, att kyrkofonden eljest åliggande utgifter skola i främsta rummet bestridas, samt att icke något år mer än 500,000 kronor må användas till emeritilöner, bestämmer Konungen, enligt 3 § samma lag, huru tillgängliga medel skola, med hänsyn till olika klasser av tjänst innehavare, uppdelas i lämpligt antal emeritilöner. Jämligt 4 § i lagen är ordinarie präst pliktig att, mot åtnjutande av emeritilön, från tjänsten avgå, när han fyllt 75 år, eller när han fyllt 65 år samt under mer än 3 av de senast förflutna 5 åren varit i följd av obotlig sjukdom eller ålderdomssvaghet urståndsatt att själv fullgöra sina tjänsteåligganden och av sådan anledning åtnjutit tjänstledighet. Extra ordinarie präst må erhålla emeritilön, när han uppnått 60 års ålder.

Beträffande emeritilöns storlek är i 2 § av lagen stadgat, att för ordinarie tjänst innehavare emeritilönen skall motsvara åttio procent av hans lön, beräknad till det belopp, vartill densamma bestämts vid löneroglering, fastställd på grund av lagen om reglering av prästerskapets avlöning, eller om sådan löneroglering med avseende å tjänst innehavaren icke vunnit tillämpning, till det belopp, efter vilket avgift till prästerskapets änke- och pupillkassa senast utgått. Ej må dylik emeritilön understiga 3,200 kronor för kyrkoherde och 2,000 kronor för komminister, ej heller över-

stiga 4,500 kronor. För extraordinarie präst skall emeritilön utgöra 1,500 kronor.

På sätt i motionen omnämnts var frågan om en sänkning av den allmänna pensionsåldern för präster föremål för behandling av 1923 års riksdag. I anledning av en inom riksdagen väckt motion, vari hemstälts om sådan ändring av 4 § i lagen om emeritilöner för präster, att det måtte bli ordinarie präst medgivet att mot åtnjutande av emeritilön från tjänsten avgå efter uppnådda 70 år, anförde riksdagens bankoutskott i då avgivet utlåtande (nr 23) huvudsakligen följande:

Utskottet, som behjärtade motionens syfte att för präster i åldern 70—74 år bereda möjlighet till avgång från tjänsten mot åtnjutande av emeritilön även i de fall, där vederbörande tjänst innehavare icke under viss längre tid varit på grund av sjukdom eller ålderdomssvaghet otjänstbar ansåge emellertid, att vid en eventuell ändring av gällande bestämmelser i dylik riktning jämväl för präst, som uppnått 70 men icke 75 års ålder, borde stadgas *skyldighet* att mot åtnjutande av emeritilön avgå från tjänsten. Såsom kyrkofondskommittén i avgivet yttrande framhållit, hade emellertid emeritilöner ännu icke kunnat utdelas ens i den utsträckning, som med nuvarande bestämmelser avsåges. Det syntes därför icke vara möjligt att företaga någon utvidgning av området för lagens tillämpning, innan det för ifrågavarande ändamål fastställda årliga maximibeloppet av 500,000 kronor blivit i erforderlig grad utökat. En höjning av berörda belopp syntes emellertid med hänsyn till vad i kyrkofondskommitténs yttrande anförts beträffande kyrkofondens ekonomiska ställning för det dåvarande icke kunna förordas.

På grund av vad sålunda anförts hade utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka någon åtgärd i motionens syfte, varför utskottet hemställde, att motionen icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

I enlighet med ett vid överläggningen inom kamrarna framställt yrkande beslöt emellertid riksdagen att i anledning av motionen hos Eders Kungl. Maj:t anhålla, att Eders Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande möjligheten av sådan ändring av ifrågavarande lag, att det måtte bli för ordinarie prästman möjligt att vid fyllda 70 år mot åtnjutande av emeritilön avgå från tjänsten, även om de i 4 § av lagen angivna förutsättningar icke vore för handen, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Såsom vidare i motionen antytts, har i fråga om rätt för extra ordinarie präst att vid sjukdomsfall tillerkännas hela eller viss del av avlöningen gjorts särskild framställning hos Eders Kungl. Maj:t. Enligt vad riksdagen inhämtat, hava yttranden över denna framställning avgivits av åtskilliga myndigheter, varefter förslag till bestämmelser i ämnet framlagts av kammarkollegium och statskontoret. Detta förslag är för närvarande be-
roende på Eders Kungl. Maj:ts prövning.

Den nu väckta motionen avser åtgärder för att möjliggöra förtidspensionering av präster i sådana fall, då vederbörande tjänst innehavare på grund av obotlig sjukdom är urståndsatt att bestrida sin befattning. Pensionering i dylika fall är, såsom av det förut anförda framgår, beträffande ordinarie

prästmän för närvarande möjlig endast efter uppnådda 65 levnadsår, och ifråga om extra ordinarie präst är någon pensionering över huvudtaget icke medgiven före 60 års ålder.

Vad i motionen anförts till stöd för åtgärder i angiven riktning finner riksdagen vara beaktansvärt. Ur församlingarnas synpunkt måste det givetvis vara till avsevärd olägenhet, att prästmän, som till följd av varaktig sjukdom är oförmögen att uppehålla sin tjänst, kan under lång tid kvarstå vid densamma. Det vill därför synas, som om goda skäl talade för vidtagande av åtgärder i syfte att råda bot på nu förefintliga missförhållanden i förevarande hänseende. På sätt i motionen ifrågasatts, synes det böra övervägas, huruvida icke, i anslutning till vad i motsvarande fall gäller för civila tjänst innehavare, ordinarie prästmän må oavsett levnadsåldern förpliktas att mot emeritilön från tjänsten avgå, om han, efter att under fem på varandra följande år i följd av sjukdom, vanförhet eller lyte hava varit ur stånd att tjänstgöra, finnes vara för framtiden oförmögen till tjänstgöring. I samband därmed synes måhända ock böra övervägas, huruvida möjlighet må kunna beredas för obotligt sjuk extra ordinarie prästmän att i vissa fall före uppnådda 60 levnadsår komma i åtnjutande av emeritilön.

I olikhet med vad i motionen gjorts gällande vill riksdagen emellertid för sin del ifrågasätta, huruvida icke vid förtidspensionering av nu nämnd anledning någon reduktion av eljest stadgade emeritilönebelopp skäligen bör äga rum; och vill riksdagen härvid erinra, att för civila befattningshavare, som i motsvarande fall förtidspensioneras utan att hava uppnått för hel pension stadgat antal tjänstår, viss avkortning av pensionsbeloppen är föreskriven.

Riksdagen förbiser ingalunda, att möjligheten att genomföra ett förslag i här antytt syfte givetvis är beroende av kyrkofondens förmåga att påtaga sig de ökade utgifter, som kunna bliva förenade med en förtidspensionering av angiven art. Riksdagen har emellertid ansett frågan vara av den vikt, att en utredning av densamma bör påkallas, och har på grund härav funnit sig böra avlåta en skrivelse i ämnet till Eders Kungl. Maj:t.

Åberopande det anförda får riksdagen, i anledning av förevarande motion, anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande möjlighet för prästmän, som till följd av varaktig sjukdom, vanförhet eller lyte är oförmögen till tjänstgöring, att före nu stadgad ålder komma i åtnjutande av emeritilön samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill omständigheterna må föranleda.

Stockholm den 10 mars 1925.

Med undersåtlig vördnad.